

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Mesenico 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne osira. — Uredništvo in upravnništvo je v hlini štev. 17. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Ciril Mohor. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

**Izhaja vsako soboto
ob enajstih dopoldne**

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za peti-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnništvo naj se blagovoljno pošilja naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvo pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Gospodarstvo v kranjski deželi.

Ni zlepa kak govor poslušavcem ugajal tako, kakor je oni, katerega je imel na shodu zaupnikov v Ljubljani deželni odbornik g. dr. E. Lampe. Njegovo temeljito in logično razpravljanje, združeno s finim sarkazmom, napravljaja prijateljem dobre stvari izreden užitek, obenem pa tudi pojasnjuje, zakaj imajo liberalci dr. Lampeta kaj malo radi.

Govornik je pojasnil, da plačuje dežela za nastanjenje orožništva na leto 58.500 K. Iz tega bremena je izvajal za deželo pravico, da morajo biti orožniki pri delu za javno varnost in red županu na razpolago, da bo treba pa črtati ta izdatek, ako bi se orožniki županu upirali.

Podpore gasilnim društvom bo razdelila dežela za l. 1912. celih 40.000 K, ko bo došla od teh društev izkazila o njihovem delovanju in denarnem stanju. Za zdravstvo izdaja dežela na leto 1 milijon kron in za šolstvo 2 milijona. Gledalo se bo v prihodnje na to, da se bo mladina bolj poučevala v predmetih, ki so koristni kmečkemu stanu in posebne nagrade se bodo dajale tistim učiteljem, ki bodo otroke uspešno učili sadjerejstva in umnega kmetijstva. Te doklade bodo znašale do 25 %, župani bodo pa poročali, kateri učitelji so nagrade vredni. Ker so se gospodinjiski tečaji po deželi dobro obnesli, se bode z njimi nadaljevalo.

Za povzdigo kmetijstva je določenih v proračunu pol milijona kron. S tem denarjem se bodo prirejali v prvi vrsti kmetijski tečaji, oziroma tudi kak živinozdravniški tečaj.

Varovati bo treba naše zadrugištvo. Dva milijona kron je določenih v garancijo za vseučiliški zaklad, katerega se je dalo kot brezobrestno posojilo Zadrugi svezi. S tem se je dala zadrugištvo trdna podlaga za slučaj, da nastane vojska.

Živinoreja se bo povzdignila s tem, da se bo plemenska živina doma vzgajala. Isto velja tudi glede prašičev in drobnice. Od vlade se bo zahtevalo, da naj v kratkem času kaj več stori za izboljšanje pašnikov in planin. Veliko se je storilo v zadnjih letih za vodovode po Gorenjskem in Notranjskem in se bode delalo v tej smeri tudi nadalje. C. kr. kmetijska družba dela v sporazumu z deželnim odborom in dolžnost vsakega kmeta je, da podpira to edino kmečko stanovsko korporacijo, ki šteje že nad 15.000 članov.

Za razvoj trgovine je S. L. S. ustanovila v Ljubljani slovensko trgovsko šolo, ki utegne postati prav koristna za vse Jugoslovane.

Za podporo obrtništva se je ustanovil obrtno-pospeševalni zavod in v deželnem proračunu je nakazanih 88.000 kron, s katerimi se bodo podpirale obrtne zadruge po deželi. Naša stranka mora delati na to, da dobi večino v trgovsko-obrtni zbornici in da bo mogla še bolj uspešno delovati za povzdigo kranjske trgovine in obrti, katerima bo v korist tudi novi cestni zakon. Občine bodo v prihodnje imele pravico, v cestne zastope imenovati svoje zastopnike. Cestni okraji bodo prva tri leta plačevali za ceste dve petini stroškov, dežela pa tri petine. Čez tri leta pa dežela dve petini, okraji pa tri petine. Za naprave novih cest pa prevzame dežela 50 %.

Kje so torej „zapravljeni milijoni“? Deset milijonov smo dobili posojila, toda za liberalce so ti milijoni že zapravljeni, kakor sami trdijo, zato ne morejo ničesar več dobiti. Hodijo pa kljub temu vedno prosit podpore v deželni dvorec.

Velika industrija se zelo trudi, da bi dobila v roke vodne moči. Te vodne moči mora pa dobiti dežela, dokler je še čas. Mi ne smemo biti hlapi mljonarjem, ki so večinoma tujci, in ki izrabljajo vodne moči, zlasti po Gorenjskem. Edino Kranjska bo ona dežela, ki bo imela vse vodne sile v svojih rokah.

Deželni primanjkljaj znaša 1.400.000 K. Lani smo imeli tudi primanjkljaj v proračunu, a prihranili smo en milijon kron. Kranjska ima samo 40 % doklad, druge dežele jih imajo po več. Tudi naši liberalci zahtevajo, da jih moramo zvišati na 80 %, mi pa tega ne storimo, ker zahtevamo pomoči od države.

Velik del uradništva je zaupanja vreden, nekaj jih pa živi samo od modrosti liberalnih časnikaarjev in trepetajo strahu pred napadi liberalnih cunj. Zagrizenim liberalnim uradnikom veljaj naš neizprosni boj.

Mi smo pod dobro komando dr. Šusteršiča, pod dobro komando se pa lahko zmaguje! (Burno, dolgotrajno odobravanje.)

Trgovina z lesom na Gorenjskem.

Poslanec Demšar se je že večkrat na naših shodih pečal z mislijo ustanovitve zadruge za nakup in prodajo lesa na Gorenjskem. To misel moramo imenovati srečno, priznati pa si moramo tudi takoj, da je do nje izpeljave pot precej težka. Zakaj? Dva vzroka se nam zdita posebno tehtna. 1.) Pomanjkanje večjih moči za tehnično in trgovsko vodstvo; 2.) pomanjkanje zadrugnega duha med tistimi, ki so pri tem najbolj udeleženi. Predno pa se o tem natančno razgovarjamo, si oglejmo natančneje pomen zadruge same.

Pri nas na Gorenjskem imajo lesno trgovino v rokah tujci. Med domačimi, ki izvažujejo les, pride v poštev samo dva: Hainrihar in Dolenc tam pri Loki. Vsi drugi večji domači trgovci so samo prekupci. Od Vižmarjev pa do Jesenic imamo na vseh postajah velika lesna skladišča, ki so last tujcev. V Kokri n. pr. pokupijo največ: Lorenzi, ki ima skladišče v Kranju, Hainrihar pa ima v najemu večje žage. Domačini v Kokri žagajo sami, prodajajo pa ponajveč Lorenziju.

Poglejmo, kakšno pot napravi les, preden pride na določeno mu mesto. Lastniki žag morajo

PODLISTEK.

Fr. Ka. Steršnjak:

Moj Koprivnik in drugo.

Gorske slike.

IV. Jakovo maščevanje.

Dalje.

V Srednjem stanu sta ostala oba Jaka sama. Martinčev je potegnil iz žepa svojo čedro. No, ker ravno govorim o čedri, naj omenjam še druge vrste pip, ki so jih izdelovali in jih še sedaj izdelujejo na Gorjušah. Najbolj priprosta, majhna, nagubana, brez posebnih okraskov, škornjični štebali podobna in sedaj najbolj udomačena, se imenuje „štebalca“. — Podolgovata, na koncu s bisernico okrašena, bolj umetno izdelana, tepki podobna, je „fajtur“. Najlepše pa so čedre, ki so vivčku zelo podobne, izdelane so zelo lepo in skrbno ter z bisernimi orli okrašene, imenovane „fajte s turnčkom“.

Jaka je imel priprost „fajtur“ brez okraska. Pogledal je Srednjega in čakal, mu bo li ta ponudil svoj mehur. Imel je docela nov, lepo vezen mehur s svilenimi cofki, takoimenovani „pirhnjek“ ali pa „potičnjek“. Prvega je dobil fant za veliko noč, drugega pa za božič od zaročnice.

Srednji Jaka je nekaj časa premišljal, bi mu li dal ali ne. No, naposled mu ga je pa le ponudil:

„Si pa mojega nabaši, kakor zadnjič sirše.“
„Sirše, sirše! — Kamor pridem, povsod samo

sirše. A nimate kaj drugega govoriti, kakor o tem?“

„No, no! Saj ni tako hudo. Kar nabaši si ga. Saj take smole ne boš imel s čedro, kot jaz z zajcem.“

„Kok' pa je bvo?“

„Kaj vprašuješ? Zajec leti mimo mene komaj na pet korakov. Pritiskam, pritiskam — nič! Ko sem puško pozneje pogledal in jo je bil zajec že zdavna odpihal, sem videl, da imam prazno puško.“

„Je b'va pa že smova,“ je pristavil Martinčev počasi in parkrat potegnil iz pipe. Okoli ust pa mu je zaigral lahen nasmeh. Spomnil se je, kako bi jo Srednjemu vrnil zaradi sirišča. Prav lepo sivo kožo domačega zajca je imel doma nabasano s senom. Še celo noge so bile zraven. To bo porabil v svoje maščevanje. Jutri pojde domov ponjo, zvečer se lahko izvrši. In Jaka je začel napeljevati vodo na svoj mlin.

„Ti, Jaka, a veš, čje b' se zajec prov vohka dobiv?“

„Kje?“

„Pod mojim hlevom. Vsak večer pride, sem ga vidou, pride na razstreseno seno.“

„Ali res?“

„No, če ti pa ja praum. Prou skoz vrata b' ga vohka strelou. Jutri večer bo luna, se bo prou dobro vidou, kar pridi!“

„No, bom pa!“

Kmalu je Martinčev odšel domov z vidno zadovoljnostjo, da se mu je posrečilo Srednjega Jaka pripraviti, da pride drugi dan nad zajca.

Navsezgodaj jo je Martinčev mahnil domov, pobasal kožo in nekaj „kešta“ ter se vrnil. Cel dan je bil zaprt v stanu in sam skrivnostno pripravljaj zajčjo kožo, da je bila naposled precej podobna živemu zajcu. Za vrat mu je privezal drobno nitko in težko čakal večera. Potem pa je skrbno postavil nagačenega zajca na noge pred hlevom in napeljal nitko skozi okno. — Prepočas, se mu je zdelo, da prihaja večer in z njim blede luna.

Okoli osme ure je prišel Srednji Jaka s svojim pihavnikom prav previdno in počasi. Dihal je pa prav hitro. Lotila se ga je lovska mrzlica.

„Ali je že prišel?“

„Do zda' ga še ni b'vo! Čaj, bom pa pogledov.“

Jaka je stopil k oknu in počasi prijel za nitko.

„Je že to,“ je zašepetal. Mej tem je bil Srednji že pri vratih in jih previdno odprl ter pomeril. Navidezni zajec se je premaknil, seveda ker je Martinčev potegnil za nit. — Bum! Votlo je odmevalo po Goreljeku. Zajec se je prekucnil.

„Ga že imam! Moj je! — Zlodja, kaj pa je to? O, ti lump, ti!“

„Jaka, sirišče in maščevanje za njega,“ se je krohotal Martinčev, pa naglo zalupnil vrata in zaklenil.

Dalje prih.

skrbeti, da imajo žage delo. Sami navadno nimajo veliko stoječega lesa. Skrbeti morajo najprej, da rastoči les nakupijo. Prva kupčija. Rastoči les morajo posekati in voziti na žago. Druga kupčija. Sežagani les prodajo potem ali prekupcu, ali pa večjemu trgovcu. Tretja kupčija. Ako je razžagani les kupil prekupec, skrbi, da ga proda večjemu trgovcu. Če pa ga je kupil od lastnika žage takoj večji trgovec, ga spravi naravnost v Italijo. Četrta kupčija. Kakšno pot napravi les potem še v Italiji, to nas za sedaj ne briga. Nam zadostuje že, da vidimo, da gre les, postavljen pri nas doma na kolodvor, navadno skozi tri ali štiri roke, v katerih mora povsod nekaj ostati. Koliko ljudi ima pri tem dobiček? 1.) Prodajalec stoječega lesa. 2.) Drvarji in vozniki na žago. 3.) Lastniki žag. 4.) Prekupci ali večji trgovci. 5.) Vozniki, ki vozijo les na kolodvor ali skladišča. Komu ostane največ? Brezdvomno prekupcu ali večjemu trgovcu, ki proda les naprej tja, kjer se rabi.

Za nas nastane sedaj vprašanje, na katero teh mest naj bi stopila zadruga. Mesto prekupcev ali lesnih trgovcev naj bi nastopila zadruga. Kako, to hočemo razložiti v naslednjem z nekaterimi vzgledi.

Vzemimo večjega posestnika, ki ima večjo množino rastočega lesa naprodaj. Žage nima sam. Komu naj les ponudi? Gotovo najprvo žagarju, ki se peča s prodajanjem žaganega lesa. Ta les kupi, ga pusti posekati, zvoziti na žago in ga proda zopet prekupcu ali pa lesnemu trgovcu, ki spravi les potem naprej. Ako bi pa imeli zadrugo, bi se prodajalec stoječega lesa obrnil lahko naravnost do zadruga; če bi ga pa prodal žagarju, bi žagarju potem nič ne bilo treba iskati prekupca, temveč bi ponudil sežagani les lahko takoj zadrugi v prodajo. Pri tem moramo vpoštevati tudi to, da imamo pri nas na Gorenjskem povčini male žagarje, ki delajo le s samicami in iščejo pri tem samo ta dobiček, da se jim žaga znaša, kakor pravimo, in da morda zaslužijo po zimi voznino, ako imajo sami živino. Konkurenca med njimi samimi jim izpodbija zaslužek. Zadruga bi v tem oziru lahko mnogo storila, ker bi uravnala cene žagarjem, vplivala s tem na cene žagarskih delavcev in uravnala tudi cene za voznino lesa iz gozda in sežaganega lesa na kolodvore. S tem bi se brezdvomno povzdignila pri nas tako zanemarjena žagarska obrt, ker bi morala zadruga skrbeti, da imajo žage celo leto dovolj dela. Ali bi bili žagarji pri tem kaj oškodovani? Brezdvomno ne. Četudi bi bil zaslužek pri prodaji sežaganega lesa morda — morda pravimo — nekoliko manjši, bi imeli pa žagarji od zadruga to korist, da bi bila konkurenca med njimi oslabilana, celo leto bi imeli enakomerno dela, in kot člani zadruga bi bili udeleženi pri čistem dobičku zadruga. Premoženje zadruga bi bilo njihovo premoženje. Šla bi stvar tudi lahko na ta način, da bi lastniki žag sami še vedno lahko

nakupovali stoječi les in ga žagali, samo sežagani les bi morali potem prodajati zadrugi. Dalje prih.

Kdo je kriv, da se krčijo narodne meje? V Šostanju je vladala napredna stranka in tako vzorno gospodarila, da so v malo letih Slovenci v vseh treh razredih propadli. Šent Ilj v Slovenskih Goricah pa naskakuje „Südmarka“ že leta in leta, pa ga še ni dobila. In to po zaslugi „klerikalcev“, o katerih pravijo liberalci, da uničujejo narodu energijo.

Na Goriškem se nadejajo Slovenci, da bodo zmagali pri volitvi v trgovsko in obrtno zbornico in tako dobili večino v deželnem zboru.

Pročodrimci so imeli na Dunaju shod, katerega so se udeležili tudi katoličani pod vodstvom jezuitskega patra dr. Monsa. Ko je začela govoriti neka zakona željna babnica Poklitar, je nastal velik „špektakelj“, da je morala posredovati policija in shod razpustiti.

V Libercu na Češkem je število Čehov v zadnjih desetih letih poskočilo od 1567 na 2317. Nemci pravijo, da je to žalostna prikazen.

Madžari se vesele, ker je propadlo Hrvaško parobrodno društvo in bo znabiti nehalo ploviti.

Sarajevo. V deželnem zboru so napravili zvezo Hrvat in Turki proti Srbom in imajo večino.

V nemškem državnem zboru je bilo doslej razmerje strank tako: Katoliški centum je imel 103, konservativci 58, socijalni demokratje 53, nacijski liberalci 51, napredna ljudska stranka 49, državna stranka 25, Poljaki 20, gospodarska zveza 18, divjaki 17 in nemška ref. stranka 3 poslance.

Pariz. Francoski zunanji minister de Selves je odstopil, ker se je zaradi nemško francoske maroške pogodbe sprl z ministrskim predsednikom. Naslednik mu je Delcassé, sovražnik Nemcev.

Portugalsko. Papež je zagrozil portugalski vladi, da odpokliče iz Lizbone svojega zastopnika, ako se ne prekliče dekret, s katerim je vlada izgnala iz Portugalske več škofov.

Angleži so zasedli s sredozemskim brodom polotok Sinaj, ki je bil doslej turška last.

Kitajsko. Za začasnega predsednika kitajske republike izvoljeni dr. Sunjatsen je izdal progaso na ljudstvo, s katerim se objavlja, da je Mandžu dinastija neizmerno škodovala ljudstvu in da se tedaj mora njen vpliv popolnoma odstraniti. Nova republikanska vlada obeta, da bode čuvala pravice tujcev in versko strpnost.

Novičar.

Dr. Šusteršič — kranjski deželni glavar. Na mesto odstopivšega glavarja pl. Šukijeja je cesar imenoval za deželnega glavarja poslanca dr. Ivana Šusteršiča. Imenovanje se je naglo izvršilo, tako da bo lahko prihodnji teden deželni zbor že imel sejo. Dr. Šusteršič bo izjemoma še obdržal državnozborni mandat in ostane voditelj parlamentarne delegacije. Ta sklep izvrševalnega odbora S. L. S. pa liberalcem še najmanj ugaja. Dr. Lampe namestnik deželnega glavarja v Ljubljani in dr. Šusteršič v stari in še večji veljavi na Dunaju — o! to dela liberalcem in socijalnim demokratom kisle obraze! Kaj bo, kaj bo! Vse hujskanje na desno in levo nič ni pomagalo, ker so vsi prepričani, da liberalci najbolj nazaj tišče tistega, ki je najbolj sposoben.

Sladke koreninice so se izpremenile v grenki pelin.

Neko nedeljo je peljal Jaka Uršiko v krčmo. Že so ljudje odhajali od krščanskega nauka, ko se Skomoljeva Uršika priplazi tam izza vogla krčme, da se pomeša med druge ljudi.

Sladko se je nasmejala iz cerkve gredočim fantom in lica so ji gorela.

„Vroče je, fantje, vroče,“ jih nagovori.

„Tebi že, Uršika, nas pa zebe,“ odgovori eden izmed njih.

In Uršika hiti dalje. Pa doide možake.

„Ta -le je pa gotovo nauk zapila, ker se ji tako mudi,“ reče eden možakov.

„Fantovska je,“ prisravi drugi.

A Uršika, osramočena, hiti dalje, da dojde dekleta.

Pa gre mimo gručo žen. In te so v našem kotu silno prebrisane. Takoj denejo Uršiko na rešeto ter jo temeljito prerešetajo. In ko se približajo Skomoljevi hiši, koder se je Uršika poslavljal od tovaršic, kliče objestno mati iz ženske gručice: „Uršika, zibko si kupi, zibko!“

II.

V naši dolini je že tako.

Kadar kako dekle ne sme več venčka dejati na glavo, pa postane branjevka. In tako je tudi Uršika Skomoljeva kupila jerbas in začela jajca skupavati po hribih. Seveda je Podrešetnikovega Jako priganjala, da bi jo vzel. Pa kaj? Pod-

Upamo, da bo novi deželni glavar pogumno v blagor dežele lahko vodil upravo, ker ima za podlago zaupanje velike večine ljudstva.

„Straža“ piše o imenovanju dr. Šusteršiča, da je bil pač imenovan za deželnega glavarja najodličnejši in najposobnejši mož, a nadeja se, da bo to imenovanje samo mimoidoče, ker celega dr. Šusteršiča potrebuje naša delegacija v državnem zboru, ko se bližajo časi, odločilni za usodo Jugoslovanov.

Dr. Tavčar — ljubljanski mestni župan. Casar je potrdil dr. Ivana Tavčarja za župana v Ljubljani. Že pred poldrugim letom bi se bila ljubljanskim liberalcem lahko ta želja izpolnila, ako bi se ne bili vlekli za Iv. Hribarja.

Dr. Tavčar je konfiriral svojo sliko, katero so prijatelji izpostavili v Nar. knjigarni v Ljubljani. Mož je že 60 let star in se mu je to izpostavljanje zdelo preotročje.

Volitve v trgovsko in obrtno zbornico. Te dni se bodo razpošiljale legitimacije in glasovnice za volitev v trgovsko in obrtno zbornico. Liberalci imajo izdana tale navodila za agitatorje: „Vsak volivec mora glasovnico podpisati na mestu, ki je označen s podpisom volivca. Ženske ne podpisujejo glasovnic, marveč jo mora podpisati mož, ki ji trgovino ali obrt vodi, ali pa pomaga pri kupčiji, in je imenu pristaviti beseda: upravitelj. Če kak volivec ne zna pisati, naj ga podpiše kdo drugi, on sam naj se podkriža, zraven pa naj se podpišeta dve priči. Izkušajte dobiti vse glasovnice! Imen kandidatov vam ni treba pisati na glasovnico, to vse preskrbimo v Ljubljani. Kakor hitro imate večje število glasovnic in legitimacij nabranih, jih takoj pošijite rekomandirano v Ljubljano. Vsekako pa glejte, da dobimo najkasneje dan pred volitvijo vse glasovnice in legitimacije.“ — Opozorjamo naše somišljenike, naj nemudoma vse store, da se liberalcem lov na glasovnice prepreči in da zmagajo kandidati, katere smo objavili v zadnji številki „Gorenjca“.

Adijo, naprednost! Liberalni učitelji v svojem glasilu „Učit. Tovarš.“ neusmiljeno bijejo po naprednjaku, češ, da v njih nimajo učitelji nobene zaslombe, da naprednjaki nič ne store za šole, da jim je celo všeč, če se ljudstvo proti učiteljem hujska in da bodo naprednjaki prav na tistem zlezli v klenkalni tabor. Sodni dan se pričinja!

Imenitno smotreno delo narodno napredne stranke. Liberalci pravijo, da je to vesel pojav, ker k predavanjem, katera imajo za naprednjake v Ljubljani prof. Reisner, Ribnikar, znani Lotrič in še nekaj doktorjev povrhu, prihaja na vsak večer povprečno po 23 (!) slušateljev. Kaj bo tedaj z napredkom, ko pravi „Dan“, da je brez izobrazbene poglobitve stalen napredek nemogoč.

Šestnajst kranjskih župnikov in kapelanov je zopet napadel zadnji „Slov. Dom.“ Ta list izdajajo in plačujejo ljubljanski škrici samo zato, da duhovne maže. Za kinete list koristnega ne prinaša čisto nič, ker za to ni v njem prostora. Naslov „kmetško glasilo“ je le sleparska larfa, katero si natakne, ko gre lovit „naodvisne“ kinete.

Kranj ne napreduje! Dr. Rostahar zadnje dni v nekem članku trdi, da imajo Slovenci več porodov, kakor Nemci ali Italijani. V Kranju je pa drugače. Kranj in okolica sta čisto slovenska, a prebivalstvo zadnja leta nazaduje. V kranjski župniji je bilo minulo leto okoli 30 porođov

Fantovsko dekle.

Spisal I. M. Dovič.

I.

To je bilo že pred več leti...

Skomoljeva Uršika je bila mlado in živo dekle. Mati ji je preveč gledala skozi prste, očeta pa že davno ni imela. Fantje so se radi shajali pri Skomoljevih, izbijali šale, igrali domino in se smolili okrog Uršike. Poredne ustnice, zapepljene oči, kodrasti lasje in priliznjen glas je marsikomu zapredel srce in zmedel glavo.

Tisti Podrešetnikov Jaka pa je imel navado, da je precej na glas mislil. Ko so drugi fantje le od daleč metali svoje dvojezične pušice na Uršikino srce, se je Jaka kar naravnost odrezal:

„Kaj bi, Uršika, kaj bi tisto medeno besedenje, ki nič ni. Kar reciva: Ti si moja, jaz sem pa tvoj!“

In Uršika je prikimala ter dala Jaki svoje srce. Presedala ji je že pogreta pesem o rdečih rožicah in drobnih srčkih in zaželela je, enkrat vendarle dobiti kaj gotovega.

In je dobila.

Pokošena je bila trava pod njenim oknom in zunanje okno njene izbice se je odpiralo od zunaj. Izginili so beli klinčki, ki so tako lepo zaljšali malo okence; otrese se je zeleni rosetelj svojih drobnih, lepo rmenih zrnc, in mak pod oknom je že davno odvrzel svoje rdeče liste, le ogoljena glavica s svojim semenom mu je molela kvišku.

rešetnik niti slišati ni hotel, da je njegov Jaka norel za bajtarsko ličerjo. Jaka pa za srce tako ni nikoli dosti maral. In ko je čez nekaj let pripeljal stanu primerno nevesto na svoj dom, je rade volje odplačal Uršiki tristo srebrnih goldinarjem za potlačeno travo pod Uršikinim oknom in bele klinčke na oknu.

Uršika je bila močna ženska in zgovornih ust. Z lahkoto je nosila težki jerbas po hribovskih stezah in z namazanim jezikom je cenó kupovala pri kmečkih gospodinjah jajca, maslo, kuretino, semena in druge take ženske pridelke in priredke. Vselej je vedela povedati kako novico radovednim ženicam in gospodinjam so ji naročale najraznovrstnejših reči, ki jih je prinašala iz mesta. Ti je prinesla sladkorja in kave ter cikoriije, oni pisanih trakov in sukanca. Ta ji je naročila za šivanke, oni je prinesla novo ruto. Tej je zmanjkalo mila, oni zopet drožij. In tako Uršika že ni mogla več sama zmagovati. Pa si je najela pomagavko. Novci pa so ji rasli, hranilnična knjižica se je debelila in pri gospodinjah je imela Urša marsikak krajcar na posojilih.

Kajpada je Skomoljeva Urša odzvala hud upor pri drugih branjevkah. Opravljale so jo, zavidale druga drugi, škodoželjnost je rasla — a Urša se ni dala ugnati v kozji rog. Znala je tako dobro robo pripraviti in nastaviti cene tako nizke, da ji tekmovalke kar niso bile kos.

Kruljevi Jernejec je branjevke vozil po sem-njih. In ta je imel precejšnjo oblast nad njimi,

manj, kakor druga leta, v sedanjih dveh mesecih (od 8. novembra 1911 do 12. januarja 1912) pa v celi kranjski župniji ni bil rojen noben deček in le 8 deklic. Umrla je pa v tem času 29 oseb.

Iz Poljanske doline. V Javorjah se je občinski odbor res posvetoval o liberalnih časopisih in sklenil, da bo deloval na to, da se ti časopisi posebno zaradi tega odpravijo iz občine, ker „Slovenski Dom“ napada domačega župnika. Eden izmed odbornikov, ki je naročen na „Slovenski Dom“, pri posvetovanju ni bil navzoč. Vsi drugi občinski odborniki, ki so naročeni na katoliške liste, so zgoraj omenjeni sklep z županom vred potrdili, da naj se liberalni časopisi iz občine odpravijo. „Slovenski Dom“ to taji, že ve, zakaj. Lažnika ni nič sram.

Č. g. Franc Ks. Meško nam piše: „Liberalnim listom ne bom odgovarjal, dasi mi je iz Ljubljane bil doposlan tudi „Narod“ št. 4 s člankom: „Gospodine sa suncenbranom“. A Vi blagovolite konstatirati, da g. Berceta ne poznam in da nisem nikoli dopisoval z njim. Dotični članek ni bil pisan za „Dan“ in ga je „Dan“ ponatisil brez moje vednosti — saj za „Dan“ še vedel nisem, da izhaja — in brez mojega dovoljenja iz „Slov. Branika“. Sicer pa članek omenja le nekaj napak slovenskih časnikarjev, ne dotika pa se nobenih načel, najmanj **seve** načel S. L. S., kateri vendar sam pripadam. Omenil pa sem izrecno, da žaliti nikogar ne nameravam.“ — Objavljamo to pojasnilo s pripomočki, da ni pod onim člankom „Dan“ nič omenil, da je ponatisil iz „Branika“, ker je imel urednik svoj namen. Sicer se bo pa v prihodnje g. Meško gotovo premislil, pisati v „Branik“, ker ima tam glavno besedo tisti g. Berce, ki se je v listih „Glas Svobode“ in „Dan“ dovolj razkrinkal.

Socijalni demokratje vedno zatrujejo, da se za vero posameznih delavcev ne brigajo. In vendar njihovo glasilko „Zarja“ v vsaki številki vrže kako psovko na vero, ali pa na Rim. Sedaj „Zarja“ prinaša v podlistku roman, ki ga je spisal eden najgrših francoskih brezvercev, Zola po imenu. V tem zasmehuje ta svobodo mislec Rim, središče krščanstva, ter sveto cerkev in namestnika Kristusovega na zemlji. S takimi romani rešuje socijalna demokracija delavsko vprašanje in odpravlja draginjo. V petkovi „Zarji“ se jezi člankar na Vatikan, češ, da drži ta s kapitalisti in mogotci. Svetujemo Kristanu, naj vpraša dunajske rdeče voditelje, s kom so držali pri zadnjih volitvah, in odgovorili mu bodo, da z vsemi judovskimi kapitalisti, ki so jim dobro plačali. Toda, kaj bi hodili tako daleč! Saj so na Jesenicah, v Trzinu in na Javorniku socijalni demokratje tudi vsi „držali“ s kapitalisti in volili njihove kandidate. Oj, ta grda hinavščina! Tudi pri volitvah na Nemškem je socijalna demokracija napravila kompromis s kapitalisti in svobodomiselnici, da so včeraj skupno napadli katoliški centum.

Balaam iz „Zarje“ z dne 10. jan. 1912. „Ko je prišlo meščanstvo, velika liberalna stranka, do moči, se je menilo, da osreči ves svet. Ali izkušnja stoletja kaže, da ni podarila svoboda razdedovanim nič več sreče. Na političnem polju se širi razočaranje. Gotovo je bilo krščanstvo izmed najmočnejših činiteljev, ki so razdejali suženjstvo. Zakaj ne bi krščanstvo poizkusilo s tem, da delavce dobi delež od dobička? S tem

je dokazana upravičenost katoliškega socializma. Če se prepriajo socialistične sekte na vseh straneh s svojim reševanjem za srečo ljudstva, mora cerkev nastopiti s svojim načinom. Dognano je, da nima katoliška cerkev načeloma nič zoper demokracijo. Njeno bistvo je demokracijsko. Katoliški socializem stopa enako ognjevit kakor revolucionarni na dan in hoče zmagati.“ — Zdi se nam, kakor bi bil sovražnik krščanstva E. Zola gledal v duhu novi Rim pod Leonom in Pijem, ko je pisal te besede, ki danes socijem niso več.

V „Mestnem Domu“ v Ljubljani so imeli socijalni demokrati na sv. Treh kraljev dan shod. Kuhali so „izborna“ argentinsko meso in tepali dr. Ravniharja, ki je glasoval zoper to meso, ko je sedel v klubu najkoruptnejše češke stranke v državnem zboru, izdajal interese ljudstva in škilil po hofratstvu. Šel je dr. Ravnihar po mnenju g. Etb. Kristana „med zastopnike izkoriščevalcev in tistih, ki imajo narod sicer na jeziku, nimajo pa zanj srca in zanj ničesar ne store.“ Ko je govornik izrekel besede: „Ali ni vseeno, če gre na Dunaj liberalci ali klerikaleci?“ se je slišalo živahno odobravanje in na zadnje viharo ploskanje. Kadar pridejo volitve, bodo pa rdečkarji zopet volili dr. Ravniharja.

Pritožba oskrbnika dr. Cente proti ljubljanskemu g. knezoškofu je bila najvišjem pri sodišču zavrnjena.

Sestanek katoliških čeških časnikarjev je bil dne 26. decembra 1911. v Pragi. Menili so se o tem, da se napravi društvena organizacija časnikarjev. Tudi na Slovenskem bi bila taka organizacija nujno po rebna.

Nagrade učiteljev. Kranjski deželni odbor je dovolil učiteljem 4500 kron nagrade za kmetijski pouk.

G. Ciril Pirc se še vedno ni umiril zaradi zadnjih občinskih volitev v Kranju. Potegnil se je za svojega zvestega volivca gospoda Stenceljna in je tiral pred sodnijo g. Fr. Kuraltja. S pomočjo dr. Kokalja je dokazal, da je bil Stencelj res razžaljen. Svakova godba bo dobila za „barabo“ 50 K. G. notar Šlamberger bo pa za „farja“ prostovoljno dodal toliko, da bo Stencelj pri godbi preskrbljen in mu ne bo treba odrivati od hiše do hiše.

Sestanek dramatičnih društev je sklical v Ljubljano dne 6. t. m. ravnatelj deželnega gledališča g. Fran Govekar. Sklenilo se je, ustanoviti „Zvezo dramatičnih društev“, ki naj obsega za vsako slovensko deželo po eno dramatično društvo, katero naj ima svoje podružnice po mestih, kjer so odri Ljubljansko dež. gledališče naj bi izposojevalo garderobo proti nizki odškodnini. Zadnji čas je, da deželni odbor to zadevo uredi. Poskrbeti bo treba tudi za ljudske odre, ki več store za izobrazbo ljudstva, kakor Govekarjeva družba.

„Zarja“ je prinesla članek, v katerem se norčuje iz patriotičnega čustva Slovencev, ki molijo za obstanek Avstrije. List pravi sicer, da naj Avstrija še živi, toda katoliška ne sme biti, ampak svobodomiselnost naj bo. Rdečkarji navadno trdijo, da niso proti veri, a takrat govore hinavsko.

Č. g. Franc Šmit ni šel v Ameriko, ampak je še kapelan v Smledniku in se dobro počuti.

Sv. Križ nad Jesenicami. Tu je žena gozdne čuvaja Janeza Dernača povila tri čvrste punčke.

III.

Urša je bila stara dobrih trideset let. Znala si je pridobiti denar, znala je varčevati, a umazanih rok ni bila. Za cerkveno darovanje je kupila dvafuntno svečo in ob vsaki ugodni kupčiji je vrgla kaj v cerkveno puščico. Tudi molila je rada in na glas je molila po večernicah v cerkvi iz knjige na čast sv. Rešnjemu Telesu. Svojo hčerko Uršico je tako lepo vzgajala, da je bila ta za vzgled drugim deklicam.

Uršica je že prenehala s ponavljajno šolo in razvila se je v čvrsto deklico. Dasi je bila že šestnajst let izpolnila o sv. Uršuli, vendar ni potegnila za materjo. Bila je modra deklica. Celo posvarila je časih svojo mater, kadar je izvedela o nji kaj nečastnega.

Nekega dne gre Urša po svoji navadi zjutraj zgodaj z jerbasmom v hribe. Naložila je v mestu najrazličnejše predmete, da jih razdeli hribovskim gospodinjam. S trdimi koraki stopa po stezi navzgor in računaj, kam in koliko ima oddati.

Kar završi nekaj tam za staro bukvo. Urša se ustavi, se osira, pa ničesar ne vidi. Srčno nadaljuje svojo pot. Ko pa se na ovinku obrne na drugo stezo, zagleda pred sabo orožnika.

Prijazno se mu nasmeje in ga pozdravi: „Dobro jutro, gospod Hase! Pa ste pridni, pridni! Tako zgodaj ste že vstali!“

Ali orožnik se drži mrko in reče: „Urša, postavite jervas na tla, da ga pregledam!“

„O, kaj ste tako nezaupni? Kaj mislite, da nosim tobak v jerbasmu in da sem tihotapin?“

V Tržiški župni cerkvi je tat odnesel nabiralnik in v njem nekoliko novcev izpred jaslic. Skrinjico so našli, nekega sumljivega človeka pa zaprli.

Osebnost. Davčni praktikant J. Madronič je prestavljen z Brda v Kranj.

Poročil se je zadnjo nedeljo v Kranju g. Anton Puntar z gđc Ano Pravst, ki sta prevzela potem trgovino na Koroški Beli.

Na Laborah pri Kranju je potrkal sv. Štefana večer okrog 9 ure nekdo na vrta vrata. Ko pride gospodinja vprašat, kdo da trka, prade mesto odgovora več strelav. Nekaj krogelj je skozi okno prišlo v hišo; tudi debelo kamenje je začelo butati ob vežna vrata. Prebivalci v hiši so bili v velikem strahu, ker stoji hiša na samem in je bilo zadnji čas slišati toliko o tatvinah, vložnih in grozilnih pismih. Da bi napadalce preprotil, vstrelil gospodar z lovsko puško skozi okno, za odgovor dobi še bujše streljanje in butanje ob vežna vrata. Stvar je bila resna. Zato gospodar vstrelil drugič v temo, sedaj ne brezvrpešno, napadalci so se hitro umaknili. Zjutraj pa so pričali krvavi sledovi po cesti, da je drugi strel padel v živo. Orožniki so zasledili napadalce — dva mlada fanta. Eden je bil zasranovan, ker mu je zrno iz puške prevrtilo nosnico.

V Stražišču se je sv. Treh Kraljev večer obstrelil z revolverjem neki 18 letni fant. Dobil je težko rano v roko, tako da je moral v bolnico. Revolverji so prišli zadnji čas v modo; kdor količ kaj more, si kupi to nevarno igračo. Zato je včasih streljanje, kakor ob vojski. Čudimo se, da ga orožniki ne slišijo. Ali pa imajo morda vsi ti lastniki revolverjev orožne liste.

Na zima na Gorenjskem. Sredi meseca decembra je dobil posestnik Aleš Vidmar v Št. Jurju na svojem vrtu štiri jabolčne cvetove na drevesu. Res nenavadno za ta čas. — V Kokri si žele posestniki snega, ker ne morejo lesa spravljati. Poleti smo prosili za dež, pozimi pa za sneg. Na Dunaju je sedaj hud mraz.

Zimski šport na Gorenjskem. Ravnateljstvo državne železnice v Trstu je izdalo posebne odredbe glede zimsko-sportnih vozniških listkov. Kakor prejšnja leta, tako bodo tudi v letošnji zimski sezoni oddajala deželna zveza za tujski promet na Kranjskem v Ljubljani (Tourist-Office) znižane športne vozne listke na športna, turistična in planinska društva. Vsak član teh društev se pa bode moral legitimirati s posebno izkaznico, katere mora imeti tudi slika člana in podpis društva, h kateremu pripada član. Tudi te izkaznice bode oddajala deželna zveza. Za mesto Kranj bode preskrbela podružnica „Slovenskega planinskega društva“ v Kranju vozne listke od deželne zveze v Ljubljani. Znižani zimsko-sportni listki imajo petdnevno veljavnost in se mora nastopiti vožnja le ob nedeljah in praznikih, odnosno 1 dan pred nedeljo, oziroma praznikom. Vozne cene so znatno znižane in stane vožnja: iz Ljubljane na Bled tja in nazaj II. razred K 6:20, III. K 3:90; na Bohinjsko Bistrico tja in nazaj II. razred K 7:70, III. razred K 4:90. Iz Ljubljane v Kranjsko Goro II. razred 6:90, III. razred K 4:40. — Iz Kranja na Bohinjsko Bistrico II. razred K 5:40, III. razred K 3:40. — Postajenačelniki na Bohinjski Bistrici in Bledu bodejo telegrafično nasnanjevati vsak četrtek in vsako soboto zjutraj vremensko poročilo. Deželna zveza za tujski promet bode skr-

Kadar so se mu le preveč sprle na vozu, takrat je on posegel vmes.

Ustavil je konja in čakal toliko časa sredi ceste, da so se branjevke pomirile. Ako je bil pa že blizu Špančkove gostilne, je pa zadrevil konja, da sta se prej ustavila pred krčmo. Špančkovemu hlapcu je ukazal, naj potegne iznad police svoje harmonike, in ženske so se hitro pomirile. Vesele so bile, da so smele malo poskočiti, saj si doma kot take niso mogle in smele privoščiti nobene zabave. Tudi Jernejec je potrkal ob tla s kruljevo nogo in Urša ga je znala lahko prijeti pod pazduho in držati takt s kruljevo nogo.

„Take ni v treh farah za ples, kakor si ti,“ je pravil razgreti Jernejec na vozu Urši, ki je navadno sedela poleg njega v prvi vrsti.

In Urša si je zaslužila to častno mesto. Saj je Jernejcu vaelej odštela osem grošev, če se je peljala vso pot ali ne, in ako je katerikrat kaj čakal, ni zamudila dati za polič vina.

Kajpada so ji druge to častno mesto zavdale in Običajeva Mica, ki je bila pobožna in najbolj molčeča, je Uršo večkrat pokarala:

„Tebe še ni pamet srečala, da se tako rada smoliš okrog dedcev!“

Urša je na Micina svarila odgovarjala: „Veš, Mica, to je vse v rodu!“

Pa Mica ni bila zadovoljna s takim odgovorom.

Tudi župnik je vzel Uršo posebno na muho o velikonočnem izpraševanju.

„V imenu postave, Urša!“

In Urša postavi jervas na tla ter ga odgrne.

„Hlebkci nesem klobuk sladkorja, ki ga je naročila. Liščevka mi je naročila dva funta kave in pet cikoriij...“ začne se Urša hitro opravičevati in razkladati svojo prtljago.

„Tega vendar ne smete, saj nimate patenta za to.“

„Saj ne prodajam, gospod Hase! Le kar mi gospodinja naroče, to jim prinesem.“

Ali nič niso veljali Uršini izgovori.

„Obrnite se, Urša, in nesite jervas z mano!“ In Urša je ubogala.

Ko pa sta napravila nekaj pota, postavi Urša jervas na tla, poklekne pred orožnika in se oklene njegovih nog. „Za božjo voljo Vas prosim, gospod Hase! Prizanesite mi! Samo danes še! Še jutri se zglašim pri glavarstvu in poprosim za patent.“

„Vstanite, Urša!“ reče orožnik.

In Urša vstane. Zapeljive oči ga pogledajo tako milo, ustnici ji trepečeta kakor razcveta popka, beli zobje se pokažejo...

Orožniku je kri kipela v glavo, znojne kapljice so mu stresale obrvi, nosnice so se nategale, ustnici sta zevali... In srce je koprnelo, je udarjalo, je raslo... In Urši je izpuhtel globok vzdih iz trepetajočega srca...

Ta samota, to zgodnje jutro, ta ženski obraz... Orožnik je pozabil na svojo dolžnost.

Urša je šla z jerbasmom nazaj v hribe, orožnik pa je zamišljeno zrl za njo...

bela, da se objavijo vremenska poročila v časopisih. Na postajah južne in državne železnice bodo ta vremenska poročila tudi razobešana pri blagajnah.

Dijaški kuhinji v Kranju namesto venca na krsto pokojne Marjane Rozman, udov. Zupan, darujeta gospodični Fani in Katinka Jugović 10 K.

Velikanski vihar je bil dne 7. januarja na Dunaju Pometal je s streh mnogo dimnikov, ter raz prodajalnic več napisov in napravil veliko škode. Po Gorenjskem je bil vihar nastopno noč in je podrl več kozolcev in pobrisal precej opeke s streh. — Na pokopališču v Kranju je vihar podrl Roosov visoki spomenik in na nekem vrtu je prekučil zid. Pravili so, da se je nad Kranjem na Policah stari Ančnik v gozdu obesil.

Ruske znamke. V spomin tristoletnice vladanja hiše Romanove izidejo nove znamke s podobami carjev namesto orla. Kopejske znamke bodo imele podobo Petra Velikega.

Izkopine. Na Francoskem pri Garonnu so izkopali staro galsko mesto Sas, katero omenja že Cezar v svojih galskih vojskah.

Poizkusi v c in kr garnizijski bolnici v Gradcu so podali: Tudi proti **zaprtju bolnikov, ki so navezani na posteljo**, so se z naravno **Franc Jožef** — ovo grenčico dosegli odlični uspehi. Učinek se pojavi brez vsakih neprijetnih bolečin, ali poznejših vplivov, vsled česar se „Franc Jožefova“ voda od vseh bolnikov rada zavziva.

Na Ogrskem sta neka graščakinja in njena hči gledali, kako so delavci posekavali neko drevo v parku. Drevo je bilo z vrvo privezano. Pa vrv se je utrgala in drevo je padlo na dami. Hčeri se ni nič zgodilo, materi pa je bila desna roka na dveh krajih zlomljena.

3200 kron zgorelo v pečl. V vasi Malein na Solnograškem je neki kmet skril svoj denar (v bankovcih) v peč, ki se dotlej ni kurila. Prišel je neki gost, katerega so nastanili v tisti sobi, in so peč zakurili. Bankovci so vsi zgoreli. Kmeta pa tačas ni bilo doma.

Osemkratni umor. Blizu Rima v vasi Monte Santo Angelico, so umorili razbojniki neko kmetiško družino: očeta, mater, 4 otroke in 2 nečakinji. Aretirali so potem dva sumljiva človeka. V južni Italiji se večkrat dogajajo taki zločini, roparje imenujejo brigante. V severni Italiji, zlasti v Lombardiji in v Veneciji, ni slišati o takih zločinih; bili sta te dve provinciji nekdanj pod avstrijsko vlado.

Roparski napad na varšavski železnici. 18 ruskih banditov je napadlo osební vlak blizu obmejne ruske postaje Skierniewice. Oplenili so denarne škrinje, last železnice, ter odnesli 100.000 kron. Nekateri banditi so se peljali z vlakom ter so na dogovorjenem mestu poleg nili na zaslini vrvi, na to so drugi banditi skočili na vlak ter so z revolverji potnike, osobje vlaka in policiste ustrahovali, drugi so pa oropali 20 denarnih škrinjic. O roparjih ni sledu.

Na Dunaju je bil dne 11. t. m. jako velik požar v palači nadvojvode Friderika.

Na Velehradu, kjer je pokopan sv. Metod, so izkopali ostanke stare cerkve iz prvih časov krščanstva.

V Castiglianu na Laškem sta skupaj trčila dva vlaka. Deset oseb je bilo mrtvih in 17 težko ranjenih.

DRUŠTVA.

Društvo „Kranj“. Jutri ob 1/8. uri bo predaval g. prof. dr. Karol Capuder v dvorani „Ljudskega Doma“ v Kranju o predmetu: Preganjanje kristijanov v rimskih časih. Kazale se bodo slike z novim skioptikonom in z električno lučjo. Gosp. Bajde iz Ljubljane bo igral na novoizumljenem instrumentu klavijolini. Pridite v obilnem številu! Bo nekaj krasnega! — Jutri dopoldne ob 11. uri bo v „Domu“ občni zbor društva „Kranj“.

„Domen“ v „Ljudskem Domu“ v Kranju se je splošno igral dobro. Dobili smo pa od blagohotne strani te-le opazke: Jurec, sicer pravi kmečki očanec, je rabil preveč nepotrebnih tujk. Anka, sicer izvrstna igralka, je v joku in pri kolovratu bila manj spretna. Anže, gotovo začetnik, naj bi bil govoril glasneje. Jerica bo dobra moč, ima umerjen nastop. Meta, v gotovih vlogah non plus ultra, pri tej igri v resnih prizorih ni zadovoljila. Domen je bil premalo živahen, ker se ni dovolj zamislil v svojo važno vlogo. „Moč uniforme“ je igral prav dobro. Sova je znal svojo vlogo, pogrešali smo pa graščakove odločnosti. Urh nas je, kakor vselej, spravil v dobro voljo. Krševan se je kot učitelj malo odveč zaletaval. Jožek je ugajal, a rabil mnogo krpalnic in kak prenzek izraz. Župan bi bil lahko nastopil še odločneje. Če so bili igralci v manjših vlogah semtertja v zadregi in so govorili pretiho, jim kot začetnikom ni zameriti. Z dobro voljo se bo vse ugladilo, da bode nder v „Ljudskem Domu“ lahko ponos Gorenjske.

Senčur pri Kranju. Katoli. slov. izobraževalno društvo je priredilo na praznik sv. Štefana, novega leta dan in v praznik sv. Treh kraljev poljudna predavanja, ki so jih pojasnjevale skioptične slike. Pri prvih dveh predavanjih je govoril veleč. g. Sitar iz Kranja „o Jezusovem rojstvu in njegovem mladostnem življenju“, pri sednjem pa g. prof. dr. Capuder iz Kranja. Zadnji

gospod je razložil roman „Ben Hur“ s prelepimi slikami. Ljudstvo je bilo s predavanji jako zadovoljno, izreka najiskrenejšo zahvalo gospodom predavateljem ter jih želi še večkrat slišati.

V nedeljo, dne 14. januarja bo pa v društvenem domu zopet predavanje. Govoril bo g. prof. Fr. Komatar iz Kranja o „Napoleonu“. Pokazal bo lepe barvaste slike iz življenja tega slavnega moža. Dalje pride iz Ljubljane g. Lud. Bajde, izumitelj novega instrumenta klavijoline. Senčurjani še niso slišali klavijoline, na katero se igra s tipkami. Zato pridite v nedeljo 14. t. m. vsi prijatelji poštene zabave in prave izobrazbe v društveni dom. Pričetek bo ob 1/3. uri. K naj obilnejši udeležbi uljudno vabi odbor.

Občni zbor prost. gasilnega in reševalnega društva v Kranju se vrši v nedeljo, dne 14. januarja t. l. ob polenajstih dopoldne v mestni dvorani s sledečim dnevnim redom: 1.) Pozdrav načelnika, 2.) Poročilo tajnika, 3.) Poročilo blagajnika, 4.) Slučajnosti (samostalni predlogi).

Brezje. V nedeljo, dne 7. januarja se je vršil tukajšnjega izobraževalnega društva ter njegovega telovadnega odseka „Orla“ občni zbor. Za predsednika obojega je bil izvoljen g. Mi.oslav Finžgar.

Tržič. Jutri popoldne ob 5. se ponavlja v društvu sv. Jožefa božična igra „Pastirci in kralji“, ker je pri zadnji predstavi moralo oditi mnogo oseb, ki niso dobile več prostora. Igra je zelo primerna in je vredno si jo pogledati. — V torek zvečer ob 8. bo zopet redno predavanje v društvu sv. Jožefa.

Novelše vesti.

Deželni predsednik baron Schwarz je imenovan za tajnega svetnika in je s tem postal ekselencen.

Bivši deželni glavar pl. Šuklje je predlagan za člana gosposke zbornice in menda tudi g. Ploj.

Grof Attems je imenovan za cesarskega namestnika v Dalmaciji.

Novica za rekrute. Vojaški nabor bo letos pozneje, po etu enkrat. V vojake bo več vzetih, kakor druga leta, ker se bo uvedla dveletna vojaška služba. V celí državi bo potrebnih 156.000 mož, med njimi 20.700 bramborcev.

Deželnih zborov se je polastil velik nemir. Vse vre. V Gradcu obstruirajo Slovenci s pomočjo nemških katoličanov. V goriškem deželnem zboru so slovenski liberalci in laški katoličani odložili mandate. V Lincu obstruirajo naprednjaki, v Lvovu Rusini, v Zadru pa grozi z obstrukcijo stranka prava.

V Čikagu je v palači, kjer je borza, izbruhnil požar.

Na Francoskem je odstopilo ministrstvo; kriza je jako resna.

Monakovo. Vlak je tu zavozil v gručo delavcev, 9 jih je nevarno ranil in enemu odtrgal glavo.

Črnogorski prestolonaslednik je v Monte Carlu prigrabil 700.000 frankov in jih je poslal svojemu očetu.

Rusija ima v Perziji 11.000 vojakov in zahteva 200 milijonov rubljev odškodnine. V Mongoliji ustanovi Rusija še 6 konzulatov, da jih bo imela 12.

Pariz. Delcasse je postal ministrski predsednik. Pogaja se z Briandom in drugimi za vstop v ministrstvo.

V Tripolitani je vojska zaspala, samo pri Homsu so Turki Lahe nazaj nažgali.

Državnozbornske volitve na Nemškem so se včeraj vršile. Pozvanih je bilo na volišče 13 milijonov volivcev, ki so volili 397 poslancev. Med volivci je polovica delavcev, ki se nagibljejo k socijalni demokraciji. Njim so se ponudili za lakaje liberalci, ki niso nikjer več samostojni, in so šli v boj proti združenim katoličanom (Centrum) in konservativcem. Boj je bil vroč. Poklicano vojaštvo je delalo red.

Italijansko-turška vojska. V Gargarešu so Turki napadli hiše Arabcev, ki so držali z Lahi, in vse poklali: može, žene in otroke. Lahi so prišli Gargarešane reševati, ko so bili že mrtvi. Turki so mnogo Lahov potolkli. Italijani so poizkusili napasti neko mesto v Rdečem morju. V Tripolis hočejo poslati še 30.000 mož.

Epileptični bolniki

pomoč in zdravljenje po novi zdravstveni metodi. Pomoči potrebnim podeljuje pojasnila zdravniški ordinacijski zavod Budimpešta, V. Velika Kronska ulica 18.

SANG-HO TEE
Izvrsten in cen v uporabi
v zavojih po 500, 250 in 125 gramov.
Zd. Krajnc
500 g K5-80 125 g K1-50

Kava je škodljiva.

V sebi ima strup „kafein“, njeno zauživanje se zdravniško mnogim prepoveduje.

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

je najzdravnejši nadomestek, nihče je ne opusti po kratki privadi.

Kathreinerjeva
prinese srečo v hišo.

Zahvala.

Za mnoge dokaze iskrenega sočutja med boleznijo in ob smrti našega ljubelega in nepozabnega soproga, oz. očeta, gospoda

Janeza Rozmana

kakor tudi za številno spremstvo k zadnjemu počitku izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem ter znanec najiskrenejšo zahvalo.

Posebno pa se zahvaljujemo veleč. gospodu Val. Sitarju za njegovo ljubeznjivo tolažbo pokojniku o njegovih težkih dnevih.

Žalujoči ostali.

Alfonz Breznik v Ljubljani

Kongresni trg št. 13, nasproti deželne dvorane o. kr. zaprisožen izvedenec in učitelj „Glasbene Matice“.

Prva, najstarejša, največja in edina domača tvrdka vseh glasbenih instrumentov, strun (tudi specialitet) in muzikalij. Najraznovrstnejša izbira in najcenejša izposojevalnica prvovrstnih klavirjev in harmonijev. — Prodaja na najmanjše obroke. — Ugodna zamena. — 10letno jamstvo. — Popravila in uglaševanja vseh glasbil sprejema najceneje. — Vsak instrument moje zaloge je najiskrenejše preizkušen. 27 38

Ustanovljena leta 1800.

Največja svečarska tvrdka

Fr. Šupevc

Ljubljana, Prešernova ul. 7.

Odlikovano na mnogih razstavah, kakor tudi v Rimu 1911 z veliko zlato kolajno in z grand-priksom 76 3-1

priporoča velečastiti duhovščini kakor tudi sl. občinstvu zajamčeno pristne

čebelno-voščene sveče

... za cerkev, pogrebe in procesije ... voščene zavitke, izborni med pitanec

ki se dobiva v steklenicah, škatljah ... in škafih poljubne velikosti ...

Za obilna naročila se toplo priporoča in zagotavlja točno in pošteno postrežbo.

Kako si je Špančev Janez izbral nevesto.

(Poučna zgodba za mlade ljudi.)

V gorah nekod so bivali Špančevi, premožni, ugledni, dobri gospodarji; sinovi so imeli posebno srečo pri izbiranju nevest: vse so bile prav pridne, varčne, prijazne, nič opravljive, nič klepetave — vse prav dobre gospodinje.

Prišel je na vrsto najstarejši sin Janez, da se oženi in prevzame posestvo. Vsi naokoli so bili radovedni, kakšno nevesto bo Janez pripeljal na dom; posebno radovedna so bila nekatera dekleta ki bi bila kaj rada postala Špančeve gospodinje.

Kaj stori Janez? Nekoč gre v mesto, tu se preobleče za krošnjarja; gladko se obrije in lase si pobarva. Eno oko si zaveže s črno ruto. Zadenen bisago, v katero nakupi razno drobnarijo, kakor: šivanke, cvirni, škarje, nože, ogledala, mošnjičke, trakove, rute itd. V roko vzame debelo palico in v taki uniformi šepa, seveda nalašč, od hiše do hiše navidezno svoje blago ponujat — a v resnici: iskat nevesto. Prav nihče ga ne spozna.

Pride h Končinovim. Tam se ravno kregajo. Hči Lojza zmerja svojo mater, »sta staro sitnico« — očeta pa še grše obdeluje in mu nazaj odgovarja, češ, da ji ne dajo nobenega denarja, da bi mogla iti v mesto, si toinono kupit. »Vse druge so lepše oblečene kot jaz« — ta je imela za praznik novo ruto, židano ... jaz pa nič ... (V resnici je pa imela Lojza polno omaro oblek.) ... O si misli Janez — ta bo z mojo materjo na starost ravnotako ravnala, s to že ni nič. — Ponudi sicer svojo robo, ne speča pa nič, zato pa: »z Bogom!« in gre naprej.

Blizu tam so prebivali Megličevi. Tudi tu se Janez oglasi. Pride v hišo. Tu sta mati in hči Pepa »kupčevali« z nekimi tujcem. Tujcu sta obljubili žita masla, jajec, krompirja ... zato ste pa dobili: rute, broše, prstane, ogledalo ... Oče stopijo v hišo, a onedve mu vse utajita, češ, da blago le ogledujeta, druga pomaga drugi. — »Taka žena mora napraviti vse,« — si misli Janez — »in naj je mož še tako priden.« — »Pa srečno!« reče Janez in odide, ker vidi, da ne bo tu zanj nič kupčije.

Počasi jo maha Janez naprej po prašni cesti. Pri Pintarjevih šele stopi v hišo — na ogled. »Ali bo tukaj kaj?« si misli. Iz veže zasliši hrupen smeh. Hlapci in dekleta so južinali. Eden je povedal pravkar grdo ostudno šalo, nespodoben dovtip — in vsi so se smejali, tudi domača hči Ančka. Oče so bili zraven pa niso nič rekli; mati so slišali ves pogovor, a molčijo ... »Sram vas bodi!« reče Janez samprisedi, in najraje bi se praga ne bil prestopil. — »Pri Špančevih se ne bo kvantalo nikoli!« — in gre kar naprej. Hlapci so se pa še norčevali iz šepayega krošnjarja, kar je tudi Ančki ugajalo. »O, Ančka, ti že ne boš nikoli gospodinja pri Špančevih, četudi bi kaj rada postala!«

Janez je bil moder, previden fant. Da bi ne bila njegova pot preveč očitna, zato se ustavi tudi v takih hišah, kjer ni bilo nobene hčere, godne za možitev. Tudi pri kaki osebenki ali stari mamici se Janez ustavi, povsod, da bi kaj spečal. Le šivanke niso imele pri teh ženicah nikdar dosti debelih ušes. To so jih udevale! Janez pomaga, a nič kaj dobro mu ni šlo, ker je le z enim očesom gledal.

Noč se je delala. Janez zavije h Cesarju, da bi tu prenočil. Cesarjeva Franca bi bila dobra Špančeva gospodinja, pa je imela že drugega ženina. — Tu tedaj Janez prenoči, tudi večerjo so mu dali.

Naslednje jutro šepa v drugo vas. Komu ni znana tu Jernejčeva hiša in pa hči Katrica? Saj je županova! Ura je bila osem, ko pride Janez na županovo dvorišče. Katrica je šele vstala in se pri vodnjaku umivala. »Dobro jutro!« pozdravi Janez, »ali boste kaj kupili? Lepe reči in poceni!« — »O, pri nas ne kupujemo od takih be- račev,« osorno odgovori Katrica, »mi kupujemo le v mestu, koder nas vsi dobro poznajo.« — »Pa tudi dobro, no, pa z Bogom,« mirno odgovori Janez — »Tako trda in sirova do revežev, popotnikov in zraven še ta ošabnost, prevzetnost ... o tako že ni zame!«

Pri Šinkovcu so imeli gostilno. Gostom je stregla domača hči Mana. Dopoldan je bilo;

gostov ni bilo nič. Mana sedi za mizo in bere neki časnik, ko vstopi Janez. Ta stopi bližje, da zve naslov časnika. A kaj vidi? »Slovenski Dom.« — Kar izpreletelo ga je; takih časopisov pri Špančevih nihče niti v roko ne vzame! Zato pa vpraša Mana, če nimajo še kakih drugih časnikov: »Domoljuba« ali novega »Gorenjca«. — Tedaj pa začne Mana kar naravnost zabavljati čez duhovnike, čez vero itd., kakor je brala v listu. — Janez izprevidi takoj, kam je zašla Mana, nekaj pridno deklet, po branju slabih časnikov. Žalosten je odšel.

Nikar pa ne misli, prijazni čitatelj, da je Janez le po »bogatih hčerah« gledal. O ne! Prepričan je bil, da so pridne roke in pošteno srce najboljša dota. Zato jo zavije v Štorovo hišo, kjer so bili bolj revni. »Štorova Neža bi bila nemara zame — grem pogledat.« — V veži ni bilo nič kaj snažno; lonci so bili še vsi zamazani; skoraj vsaka skleda je imela ob roba po več škribin. Gre v hišo. Postelje še nič postlane, obleka leži vsa križem; na mizi se je še poznalo, kaj so prejšnji dan jedli. Tla gotovo niso bila že par tednov pometena. V kotu je potegnil pajk okoli križa velikansko mrežo. — Vzduh v hiši je bil neznošen, okna zaprta, nič se ni še danes zračilo. Janeza je kar dušilo in otožne misli ga navdajo, ko se spomni, da je po mnogih kmečkih hišah tako. Vzrok vsega tega je pa le lenoba in zanikernost gospodinje in hčera. »Kaj bo, kaj bo!« — toži Janez samprisedi. »Nisem mislil, da bo tako težavno delo, izbrati si nevesto. Toliko jih je, a prave dosedaj še nisem našel!«

Proti poldnevju je sopal Janez po precej strmeh hriba kvišku. Na vrhu grička stoji košato drevo. V senco drevesa se vsede, da se malo odpočije. Sam je bil, zato si odveže ruto — in gleda z obema očesoma v božje stvarstvo. Okrepča se s preprosto malico, ki jo je imel pri sebi, nato pa zadremlje in sladko zaspanja. Kaj se mu je sanjalo, tega pa ne vem, ga nisem vprašal.

Nato nadaljuje svojo pot. Pot ga pripelje v Mirni dol. En sam gospodar je tu bival, ni bil ravno bogat, a nekaj zemlje je le imel. Imeli so eno samo hčer, Marijo. Bila je jasnege, veselega obraza, ki ji je bil odsev njenega srca. Preprosta, snažna je bila njena obleka, nič gizdava; lase je imela lepo počesane in ne čopa na vrhu čela. Prav spoštljivo je bilo njeno obnašanje do staršev. Prijazno je tudi sprejela došlega tujca, našega krošnjarja.

Janez prosi tu za prenočišče, ker se je zunaj napravljalo k dežju, dežnik je pa pozabil doma.

Radi ga sprejmo pod streho. Janez gre v hišo, odloži bisago ter sede na klop. Četudi le z enim očesom, vendar pazno vse ogleduje. Kako snažno je vse! Miza, stoli, lepo beli; okna, čisto umita, zastavljena s cvetočimi rožami. Na tablah ni videl nič prahu. Kar dobro je vse to Janezu delo. Zunaj pri ognjišču je Marija pripravljala večerjo in pela lepo Marijino pesem. Skupaj z družino je Janez večerjal; skupno so molili rožni venec in šli nato k počitku.

Janez pa ta večer ni mogel dolgo zaspati ... Mirni dol, dobri ljudje in Marija — vse to mu ni šlo iz glave ...

Drugi dan se Janez lepo zahvali za postrežbo in gre naprej, a ne več po hišah krošnjarit, ampak po ovinku gre proti domu, zakaj Janez je našel pripravno nevesto.

Čez nekaj dni pridejo Špančev oče v Mirni dol kupovat žlvinu ... in mati so šli tudi z njimi, dasi preje navadno nikoli niso spremljali moža na takih kupčijah ...

Par nedelj pozneje se ustavi v Mirnem dolu lep koleselj. Iz voza stopita Špančev oče in Janez, gresta v hišo — snubit Marijo ... Oče so rekli: »Ja« — mati so pa kar veselja jokali, in — Marija je postala nova Špančeva gospodinja ...

Varuh išče za svojega varovanca mesto pri kakem strojnem ključavničarju. Vojenec se je doslej učil že dve leti za ključavničarja.

Več se izve v upravitelstvu »Gorenjca«.

78 2-3

Dama

Steckampford ilijine mlečne mite (mamek Steckampford)

trdke Bergmann & Co., Tesin ob Lah. Komad po 80 vin. se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah s parfumi t. l. d. 17 40-80

ki hoče pospeševati kožno nego, ki hoče izgubiti pege, ter doseči nočno mehko ožo in bel teint, se univa le s

Za smeh in kratek čas.

Trije bratje — lenuhi. Živel so v vasi trije bratje, znani lenuhi. Nije jim ljubilo ne delati, ne govoriti. Pa si izmisl o vaški fantje kruto šalo, češ, zapalimo jim bajto, bomo videli, če se bodo ganili ali ne. Rečeno, storjeno! Ko je bajta gorela, se zbudi najmlajši in reče srednjemu: »Ti, gori, ali vstanemo?« Srednji odvrne: »Bodo že prišli po nas!« Tretji pa nevoljen zagode: »Da se vama le ljubi toliko govoriti!«

Navarna grožnja. Mož pride dobro nartrkan že pozno domov in žena ga začne zmerjati in ga hoče udariti. Nato reče on: »Špelica, kar tiho bodi in nikar se me ne pritakni. Zakej, če se me dotakneš, se lahko razpočim in potem oba utoneva!«

Nepotrebna skrb. Žena: »Tonček je pogoltnil groš, ki si mu ga dal!« — Mož: »Nič ne dé — saj je bil ponarejen!«

Uba enako. Mati sinu: »Oh, Makselj, celo noč nič ne spim, ker tako pozno domov prihajaš!« — Sin: »Jaz pa tudi ne!«

Pri novačenju. Zdravnik: »Imate kakšno napako?« — Janez: »Oženjen sem!«

Zatorej. Polkovnik vojaku, ki šele prvič strelja: »Vi streljate izvrstno! Pet strelcev in dvakrat centrom! Kaj pa ste bili, predno ste prišli k vojakom?« — Vojak: »Lovski tat!«

Pred sodiščem. Sodnik: »Vi obstanete, da ste šli po vrh streh, da ste mogli v hišo vlo- miti. Kako to opravičujete?« — Zatoženec: »S tem, da sem bil takrat čisto trezen, — v pijanosti bi se mi kaj takega ne bilo posrečilo!«

V šoli. Učitelj: »Kaj bi bilo, če bi ne bili Francozi svojega kralja umorili?« — Učenec: »Pozneje bi bil sam umrl!«

Učitelj: »Otroci, le lepo ubogajte — saj moram jaz tudi ubogati. Kdo mi vé povedati, koga moram ubogati?« — Korel: »Svojo ženo!«

V preiskavi. Sodnik: »Koliko ste star?« — Zatoženec: »No, uganite, gospod sodnik!«

Dober odgovor. Bolnik: »Nad Vami, go- spod zdravnik, se vsi bolniki pritožujejo; tudi jaz z Vami nisem zadovoljen.« — Zdravnik: »Pa pokličite živino-zdravnika; nad njim se ni še noben bolnik pritožil!«

Sreča. Postopač: »Dosehmal sem bil še zmeraj obsojen, da sem moral plačati, — danes sem imel pa srečo, dobil sem pet mesecev!«

Občutljiv. A.: »Kako je to, da več ne hodiš zidat, saj si vendar zmeraj dosti zaslužil?« — Postopač: »Enkrat sem našel dlako v malti in to se mi je pristudilo, da ne maram več zidati!«

Harmonike

vsake vrste, ročnega in tovarniškega izdelka. Gramofon, tak, ki je prej veljal 140 gld., stane sedaj samo 45 gld. in ni še nič rabljen, plate od 1 do 4 krone, kakor tudi iste. Vse to se dobi pri meni. — Popravljanje harmonik, gramofonov in še drugih vsakovrstnih reči, se izvrši hitro in ceno. Se priporočam. 58 3-3

Pavel Bizjak, Kranj 102.

Papier à Cigarettes

ABADIE

Železniški vlaki.

Kranj - Ljubljana:		Kranj - Jesenice:	
zjutraj	6:36 — 7:16	zjutraj	7:41 — 8:51
dopold	9:04 — 9:48	dopold.	9:53 — 10:59
dopold.	10:30 — 11:13	opoldne	12:23 — 1:33
popold.	3:28 — 4:18	popold.	4:32 — 5:48
popold.	6:07 — 6:58	zvečer	7:26 — 8:33
zvečer	7:31 — 8:15	ponoči	11:05 — 12:18
ponoči	10:36 — 11:22		
Kranj - Tržič:		Tržič - Kranj:	
zjutraj	7:49 — 8:36	zjutraj	5:45 — 6:26
opoldne	12:30 — 1:17	dopoldne	9:05 — 9:46
popoldne	4:40 — 5:27	popoldne	2:30 — 3:11
zvečer	7:40 — 8:27	zvečer	6:20 — 7:01

Manufakturno trgovino

gdč. Pavle Babič
v Kranju, glavni trg št. 186

je prevzela podpisana in se priporoča slavnemu občinstvu mesta in okolice.

Dobiva se tu izgotovljena obleka za moške, ženske in otroke, pelerine, perile, ovratniki, kravate, predpasniki, moderci, krstna oprava in raznobarvni trakovi.

Nadalje je tu velika zaloga vsakovrstnih nagrobnih vencev, šopkov in cvetlic za cerkvene potrebe, birne, mrlične in za poroke.

Dobivajo se tukaj tudi raznovrstni glavniki, krepala, krtače, čopiči in omela domačega izdelka.

Postreže se točno in po najnižji ceni.

Uršula Anzelc.

82 13-1

PETER KOBAL
sedlar in tapetnik v Kranju
nasproti „vekseljna“

se priporoča slavnemu občinstvu za vsa v njegovo stroko spadajoča dela, kakor tudi 20 48-48

VOZOVE, SANI

Delo se izvršuje točno, trpežno, po solidnih cenah.

Velika izbora bele in črne žime

po jako znatni ceni, kakor tudi

morska trava.

Imam vedno veliko popolnoma izvršene

posteljne oprave

v zalogi od 30 K naprej.

Oklic.

V ponedeljek, dne 15. januarja

dopoldne ob 11. uri se bode

prostovoljno prodajalo na javni dražbi v Kranju

na glavnem trgu hiš. št. 190 po pokojnem g. Omersa

različno pohištvo, kakor druge premičnine.

VIZITNICE, VOŠČILA, PISMA, RAČUNE, KUVERTE, CENIKE i. t. d.

bo potreboval marsikdo za tekoče leto 1912

Kdor hoče toraj biti dobro in poceni postrežen, pa dobiti fino in najelegantnejše blago, naj se takoj obrne :: na to tiskarno ::

priporoča
tiskarna
Tiskov.
društva
v Kranju
: Gorenjsko :

Pivovarna Jul. Staré v Mengšu

priporoča

svoje priljubljeno pivo kakor marčno

pivo

I. in II. vrste, bavarsko vležano v
sodčkih in steklenicah pričakujoč
obilnih naročil.

Ustanovljeno leta 1818.